

6. ค่านิยม

ในการดำเนินชีวิต บุคคลต้องเผชิญกับการตัดสินใจว่าเราต้องการอะไรในชีวิตหรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เราจะต้องเลือกเอาทางใดทางหนึ่งในระหว่างสองทางคั่งนั้น เป้าหมาย (goals) จึงมีส่วนช่วยให้เราสามารถตัดสินใจตามสิ่งที่เราชอบและเราต้องการ (choice preferences) คั่งนั้น ค่านิยมจึงรวมไปถึง เป้าหมายและความต้องการต่อสิ่งนั้นด้วย

ค่านิยม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำทางสังคม แต่ค่าค่านิยมก็จะใช้แตกต่างกัน หรือมีความหมายคาบเกี่ยวกันในแขนงวิชาต่าง ๆ นักสังคมวิทยาใช้ค่านิยมเพื่ออธิบาย การเลือกในสิ่งหรือสถานการณ์ที่ตนต้องการหรือพอใจ

ค่านิยมของสังคม (social value) คือการรวมค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม กล่าวคือ สมาชิกของสังคม ส่วนใหญ่ต้องการ สนใจ มีความปรารถนาหรือทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ อยากจะปฏิบัติตามในสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร ความต้องการ ทัศนคติ หรือสถานการณ์นั้น ๆ จะกลายเป็นค่านิยมของสังคมนั้น คั่งนั้น ค่านิยมของสังคมจึงเป็นวิธีการจัดรูปพฤติกรรมของมนุษย์ที่ยั่งยืนอยู่ในตัวคนและเป็นสิ่งที่คนยึดถือปฏิบัติต่อ ๆ กันมา

Parsons ได้ระบุนองค์ประกอบของค่านิยม 3 ประการ ได้แก่ การรับรู้ทางความคิด (cognitive) ความพอใจ (appreciative) และศีลธรรม (moral) Woodruff ได้ทำการศึกษา ค่านิยม เกี่ยวกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ Anderson ได้ศึกษาค่านิยมในแง่ ความต้องการคุณลักษณะเฉพาะในวิถีทาง

แห่งชีวิต สำหรับ Williams นั้นได้ศึกษาว่า ค่านิยมเป็นตัวแทนของหลักเกณฑ์ (criteria) ซึ่งบุคคลตัดสินใจเลือกในสิ่ง หรือสถานการณ์ที่ตนต้องการ

ในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ค่านิยมมีความหมายในแง่วัฒนธรรมที่แสดงออก ซึ่งได้แก่ คีลธรรม ความงาม และความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เราสามารถเปรียบเทียบและตัดสินใจได้ว่า สิ่งนั้น ๆ ทำให้เกิดประโยชน์ ความปรารถนาหรือมีทัศนคติอย่างไร

นักสังคมศาสตร์หลายท่านมุ่งความสนใจไปยังพฤติกรรมเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม เช่น การฉ้อโกง การลักขโมย ความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานและหลังแต่งงาน การดื่มสุรา การใช้จ่ายเสเพลกติก ด้วยเหตุนี้แนวความคิดของค่านิยมจึงมีความหมายแตกต่างกันมากมาย

ความหมายของค่านิยม

ความหมายของค่านิยมภายใต้ทฤษฎีความเชื่อและความไม่เชื่อและการกระทำทางสังคม มีลักษณะคล้ายคลึงกับแนวความคิดของ Parson ในเรื่องค่านิยมทางศีลธรรม

ค่านิยมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ใ้ใจของผู้กระทำ และความเชื่อเหล่านั้นมีผลให้คนจำต้องกระทำสิ่งนั้น และเมื่อกระทำสิ่งนั้นแล้วตนเองอาจมีความสุข และสังคมนิยมยกย่องบูชาหรือถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง
ถ้าคนไม่ทำสิ่งนั้นสังคมอาจจะมองในแง่ผิดท่านองคลองธรรม

ดังนั้นค่านิยม คือ ความเชื่อในสิ่งที่ควรจะเป็น และเป็นสิ่งที่ผู้กระทำกับรู้ว่า เป็นหัวใจสำคัญของวิถีทางในชีวิตของเขา ความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ เช่น

ระบบความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรม คุณลักษณะ กิจการงาน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และ เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นคิเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติอย่างอื่น

ค่านิยมประกอบด้วยกลุ่มของปัจจัยเล็ก ๆ เช่น ความเชื่อ เป้าหมาย ความคาดหวัง สิ่งที่จะเป็น องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้เกิดเป็นค่านิยมของสังคมขึ้นมา นอกจากนี้โครงสร้างของค่านิยม ซึ่งเป็นของผู้ใดคนหนึ่งอาจจะไม่ใช่ค่านิยมของชุมชนหรือชาติ ตัวอย่างเช่น คนที่อยู่ในชุมชนส่วนใหญ่อาจจะรู้สึกว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่อาจจะมีบางคนเห็นว่า การสูบบุหรี่ไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหายร้ายแรง เพราะฉะนั้นสิ่งนี้ก็ไม่ใช่ค่านิยมของเขา

การวัดค่านิยม

เนื่องจากว่า ค่านิยมคือ ความเชื่ออย่างหนึ่ง จึงทำให้เกิดปัญหาในวิเคราะห์ เพราะว่าความเชื่อไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง การศึกษาเรื่องค่านิยมของสังคมค่อนข้างจะเป็นปรัชญาอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามที่จะกำหนดค่านิยมของสังคมใดสังคมหนึ่งให้ถูกต้องแน่นอน โดยเฉพาะในแง่ของความจริงและความถูกต้องในการสรุปผลการศึกษา เพื่อให้การศึกษา ค่านิยมของสังคมเป็นไปอย่างถูกต้องแน่นอน และเชื่อถือได้ นักสังคมวิทยาพยายามให้ความหมายของค่านิยมของสังคมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกแก่การศึกษา ค่านิยมของสังคมให้ครอบคลุมและถูกต้อง ในการศึกษาวิจัยก็ได้ตั้งคำถามในลักษณะเป็นการคาดคะเนพฤติกรรม ข้อความเกี่ยวกับค่านิยมค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวข้องกับทำให้เสรีภาพของผู้ตอบที่จะตัดสินความถูกต้อง และความไม่ถูกต้องสำหรับตัวของเขาเอง

ในการศึกษาค่านิยมของทหาร ได้ถามพวกทหารว่า เขารู้สึกอย่างไร ถ้าจะให้ มีทหารหญิงมาก ๆ ในกองทัพ คำตอบที่ได้รับคือ ดี ยิ่งมากยิ่งดี มีงานมากมายซึ่งผู้หญิงสามารถทำได้เท่ากับผู้ชาย เมื่อถามว่า ถ้าให้พี่สาวและน้องสาว หรือคู่รักมาทำงานในกองทัพดีไหม? คำตอบที่ได้รับคือ "ไม่ดี" แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงโดยทั่วไปมีเสรีภาพที่จะเลือกทำได้แต่ถ้าเป็นผู้หญิงที่ใกล้ชิดกับผู้ชาย ค่านิยมส่วนตัวคือไม่ยอมให้ทำงานเป็นต้น

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม....ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์	เปอร์เซ็นต์				
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง หรือไม่ผิด	ผิด	ผิดมาก	ผิด อย่างมาก
1. บุตรชายอายุ 16 ปีหยิบเสื้อเชิ้ตที่เขาต้องการจากร้านขายเสื้อผ้าและซ่อนไว้ในเสื้อกันหนาวและเดินออกจากร้านไปโดยไม่จ่ายเงิน	—	—	8	14	78
2. บุตรสาวมีปัญหาในการสอบวิชาเคมี เธอได้อาศัยโน้ตย่อที่เธอแอบนำเข้าไปในห้องสอบ ในที่สุดเธอก็สอบผ่านวิชานี้	1	1	24	21	53
3. บุตรสาวรับเงินทอน 10 บาท เกินมาจากร้านขายของแห่งหนึ่ง เธอเก็บมันไว้และไม่บอกใครเลย	1	3	28	18	50
4. บุตรชายหนีโรงเรียน ไปว่ายน้ำและทูหนังกัยเพื่อนวันต่อมา เขามองครูประจำชั้นว่าเขาป่วย	1	2	43	21	33
5. บุตรชาย มีความทะเยอทะยานในหน้าที่การงาน เขามักจะไปคุยกับเพื่อน ๆ เพื่อจะได้ความคิดใหม่ ๆ และมีอิทธิพลว่ามันเป็นความคิดของเขา	4	6	35	22	55
6. บุตรชายขายรถยนต์มือสองให้แก่เด็กผู้หญิง อายุ 18 ปี ผู้ซึ่งไม่มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์เลย เขาขายไปในราคา 25,000บาท ซึ่งสูงกว่าราคาตลาดที่กำหนดไว้	7	15	37	18	23

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม... ความเสมอภาค

ในสถานการณ์ต่อไปนี้ ถ้าผู้ทำเป็นบุตรสาวหรือบุตรชายของท่าน ท่านคิดว่า การกระทำของเขาในแต่ละสถานการณ์นั้นถูกหรือผิด

ความเสมอภาค	ถูกต้อง	ไม่ถูก หรือ			ผิด อย่างมาก
		ไม่ผิด	ผิด	ผิดมาก	
	เปอร์เซ็นต์				
1. บุตรชายเป็นปรักษ์กับชาวต่างประเทศ เช่นชาวจีน ชาว รัสเซีย ชาวยูโกสลาเวียและกรีซ เขามักจะพูดให้ร้าย และมักมองคนเหล่านี้ว่าค้อยกว่า	i	3	15	19	63
2. บุตรสาวคบค้าสมาคมกับเพื่อน ๆ ที่มาจากครอบครัวที่มี ฐานะมั่งคั่งหรือมีบิดา เป็นนักธุรกิจ ข้าราชการ หรือนัก บริหาร เธอจะไม่คบกับลูกสาวหรือลูกชายของกรรมกร	1	4	24	21	50
3. บุตรชายเอาจริงเอาจังกับเรื่องฉิวมาก เขาคิดว่า คนฉิว ชาวที่ที่สุด ส่วนคนอื่นนั้นค้อยกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขา รู้สึกว่าพวกนิโกรนั้นค้อยกว่าพวกฉิวขาวมาก	2	4	23	23	48
4. บุตรชายเรียนหนังสือเก่ง เขามักจะได้เกรด "A" ในทุกวิชาที่เรียนเขารู้สึกทนไม่ไค้ที่เห็นคนอื่นเรียนหนังสือ ช้าและเข้าใจช้า	1	5	34	26	34
5. บุตรสาวพบว่าเป็นการยากลำบากสำหรับเธอที่จะต้องทำที่ เดียวกับคนที่นับถือศาสนาบางศาสนาที่เธอไม่นิยมและรู้สึกว่า เป็น การโง่ที่คนเหล่านั้นไปมกมายอยู่กับกลุ่มศาสนานั้น	3	11	41	19	26

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม... การสนับสนุนทางการเงิน

การสนับสนุนทางการเงิน	เปอร์เซ็นต์				
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง หรือไม่ผิด	ผิด	ผิดมาก	ผิด อย่างมาก
1. บุตรชายที่สมรสแล้วใช้จ่ายเงินเดือนเพื่อตัวเองเท่านั้น โดยปล่อยให้ภรรยาและลูกอีกสามคนต้องช่วยตัวเองในเรื่องอาหาร เสื้อผ้า และที่อยู่อาศัย ภรรยาของเขาต้องทำงานเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว	2	2	8	11	77
2. บุตรชายที่สมรสแล้วมีหน้าที่การงานที่ ความเป็นอยู่ดี แต่ไม่ยอมให้การช่วยเหลือแม่ที่ออกจากงานเพราะไม่สามารถหางานได้ และไม่มีเงินพอที่จะใช้จ่ายเป็น ค่าอาหาร ค่าเช่าบ้าน และค่าเสื้อผ้า	1	3	26	22	48
3. ครอบครัวของท่านใฝ่หาคือทัศนคติร่างกายและกำลังทรัพย์ในการส่งบุตรชายเข้าเรียนกฎหมาย เขาสำเร็จการศึกษาและมีงานทำ รายได้ดี แต่เขาไม่ยอมให้การช่วยเหลือส่งเสียน้องชายอีก 2 คน ให้ได้เรียนต่อ	2	10	43	22	23
4. บุตรชายที่สมรสแล้ว มีรายได้นิดๆไม่เต็มใจบริจาคเงินให้เป็นกองทุนสำหรับช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่มีรายได้น้อย	9	27	43	12	9

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม .. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ครอบครัว

ในสถานการณ์ต่อไปนี้ ถ้าผู้ทำเป็นบุตรสาวหรือบุตรชายของท่าน ท่านคิดว่ากรกระทำ
ของเขาในแต่ละสถานการณ์นั้นถูกหรือผิด

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครอบครัว	ถูกต้อง	ไม่ถูก หรือ ไม่ผิด		ผิด	ผิดมาก อย่างมาก
		ไม่ผิด	ผิด		
	เปอร์เซ็นต์				
1. บุตรชายขอย้ายภรรยา เพราะว่า เธอไม่สามารถมีบุตรได้	0	4	27	16	53
2. บุตรสาวขอย้ายสามี เพราะว่า เธอตกหลุมรักกับผู้ชายคนใหม่ และเธอรู้สึกว่าผู้ชายคนนี้เข้ากับ เธอได้ดีและทำให้เธอมี ความสุขมาก	6	12	22	19	41
3. บุตรชายขอย้ายภรรยา เพราะว่า เธอ ^{บุตร} จู้ชึ้นบ และชอบ วิจารณ์เขาตลอดเวลา	8	14	34	19	25
4. บุตรสาวขอย้ายสามี เพราะว่า เขาค้มเหล้าและเล่นการ พนันและมีกจะไม่ให้เงินค่าใช้จ่ายในบ้าน	43	19	26	4	8
5. บุตรสาวขอย้ายสามี เพราะว่า เขาไปอยู่กับผู้หญิงอื่น	49	18	20	6	7

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม . ความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง

ในสถานการณ์ต่อไปนี้ ถ้าผู้ทำเป็นบุตรสาวหรือบุตรชายของท่าน ท่านคิดว่ากรกระทำ
ของเขาในแต่ละสถานการณ์นั้นถูกหรือผิด

ความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง	ถูกต้อง	ไม่ถูก หรือ ไม่ผิด		ผิด	ผิดมาก	ผิด อย่างมาก
		ผิด	ผิดมาก			
	เปอร์เซ็นต์					
1. บุตรชายที่สมรสแล้วไปร่วมประชุมที่ในเมือง เขาพบผู้หญิง สาวในงานปาร์ตี้ และหลังจากนั้น เขาทั้งสองก็พากันไปที่ อพาคเมนท์ของเธอและมีความสัมพันธ์ทางเพศกัน	1	2	12	14	71	
2. บุตรชายและคุณหมั้นไปพักผ่อนด้วยกัน อยู่ร่วมกันและแต่งงาน กันในระหว่างการพักผ่อนนั่นเอง	0	2	17	16	65	
3. บุตรชายที่สมรสแล้ว ทำงานเป็นพนักงานขายของและต้อง เดินทางไปเมืองอื่นอยู่บ่อยๆ เขาไม่ได้เอาภรรยาไปด้วย แต่ก็มักจะพาผู้หญิงอื่นไปด้วยเสมอ	0	2	25	22	51	
4. บุตรสาวอายุ 17 ปีและเพื่อนหญิงของเธอ ยอมที่จะออกไป เห็นร่วมกับชายหนุ่มที่เธอได้พบ เขาคอนซาคัมจากโรงเรียน	6	13	36	17	28	
5. บุตรสาวและแฟนหนุ่มไม่พอใจการกอดและการจูบ แต่พวก เขาก็ชอบการจูบหอมกอดจูบกันในบางครั้ง	4	9	43	19	25	
6. บุตรสาวตกหลุมรัก เธอและแฟนชอบกอดจูบกัน	24	23	34	9	10	

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของการกระทำทางสังคม...การดื่มสุรา

การดื่มสุรา	ในสถานการณ์ต่อไปนี้ ถ้าผู้ทำเป็นบุตรสาวหรือบุตรชายของท่าน ท่านคิดว่ากรกระทำ ของเขาในแต่ละสถานการณ์ นั้นถูกหรือผิด				
	ถูกต้อง	ไม่ถูก หรือ ไม่ผิด	ผิด	ผิดมาก	ผิด อย่างมาก
	เปอร์เซ็นต์				
1. บุตรชายดื่มเหล้ากับเพื่อนนานๆ ครั้งและหลังจากงานเลี้ยง เขากลับบ้านด้วยอาการมึนเมา	0	3	29	25	42
2. บุตรชายและภรรยาของเขาชอบดื่มเหล้า การดื่มเหล้ากลายเป็น กิจกรรรมหลัก เขามีมรดกคั้งนั้นเขาจึงใช้จ่ายและให้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลูกต้องการ	5	10	29	21	35
3. บุตรชายและภรรยาของเขาชอบดื่มเหล้าทุกเย็นก่อนหรือ หลังรับประทานอาหาร ในวันสุกสัปดาห์เขาจึงงานเลี้ยง และมีการดื่มเหล้ากันอีก	8	20	27	22	23
4. บุตรสาวดื่มเหล้าเพื่อสังคม เขอดื่มเพียงสองสามแก้วและ ไม่ติดเหล้า	42	24	18	7	9
5. บุตรสาวและสามีของเขอดื่มเหล้าเป็นบางโอกาส เช่น วันปีใหม่ งานแต่งงาน พวกเขาดื่มเพียงสองสามแก้ว และไม่เคยติดเหล้า	79	13	4	1	3
6. บุตรชายและภรรยาของเขาต่อต้านการดื่มเหล้าทุกชนิด เขา ไม่ยอมดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในวันปีใหม่ งานแต่งงาน หรืองานเลี้ยง	56	35	7	1	1

ค่านิยมคือ ความเชื่อที่อยู่ใใจของผู้กระทำว่า สิ่ง หรือ สถานการณ์ นั้นเป็นหัวใจสำคัญต่อเขาและวิถีทางแห่งชีวิตของเขา มีปัจจัยอย่างน้อยที่สุดหนึ่งตัว ในปัจจัยทั้งหมด 10 ตัว ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ และจะมีกลุ่มของปัจจัยกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ค่านิยมอาจจะเป็น หรือไม่เป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่รวมอยู่ใน กลุ่มของปัจจัยนั้น

ค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในบางเรื่อง และค่านิยมสามารถ อธิบายการกระทำทางสังคมได้ เพียงบางส่วนเท่านั้น ค่านิยมเป็นหนึ่งในหลายๆ ปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

ระบบสังคมมีความโน้มเอียงที่จะพัฒนาค่านิยมขึ้นมา สิ่งเหล่านั้นได้ถูก รับรู้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของระบบ และเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ใหญ่ ระบบสังคม ใดก็ตาม ระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบรัฐบาล มีกลุ่มของค่านิยมซึ่ง พิจารณาแล้วว่ามีนัยสำคัญต่อระบบสังคมนั้น ระบบสังคมแต่ละระบบมีความโน้มเอียง ที่จะส่งเสริม บำรุงรักษาและบังคับใช้ค่านิยมของตน และไม่สนใจค่านิยมซึ่งไม่ ใช้หัวใจสำคัญของระบบ แต่เป็นจุดศูนย์กลางของระบบสังคมอื่น